

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Snižování pojistného plnění o „amortizaci“

Stále jsme svědky případů, kdy pojišťovny při náhradě škody krátí pojistné plnění o tzv. položku „amortizace“, tedy jinými slovy o hodnotu opotřebených materiálů. Pojišťovny snižování pojistného plnění odůvodňují často pouze s poukazem na stáří poškozené věci. V naší praxi jsme se setkali například s krácením pojistného plnění z důvodu amortizace dosahující 40 %. Je takovýto postup však v souladu se zákonem? Na problematiku snižování pojistného plnění jsme se zaměřili více v následujícím článku.

Náhrada při poškození věci

Ke zkrácení pojistného plnění dochází zejména v případech škod krytých z tzv. povinného ručení, tedy pojištění odpovědnosti při provozu vozidla[1], ale obecně se k této praxi pojišťovny uchylují v případech, kdy je nahrazována škoda způsobena na hmotném majetku.

Jedná se tak vždy o škodu způsobenou na věci. Dle § 2969 občanského zákoníku se při určení výše škody na věci vychází z její obvyklé ceny v době poškození a zohlední se, co poškozený musí k obnovení nebo nahrazení funkce věci účelně vynaložit[2]. Z tohoto ustanovení je patrné, že zákonodárce akcentuje primární způsob určení náhrady škody, kterým je naturální restituce, tedy obnovení stavu věci předcházejícího škodní události.[3]

Pokud by se určení výše náhrady řídilo pouze cenou obvyklou, mohli bychom uvažovat o postupu pojišťoven při snižování pojistného plnění jako o postupu správném. Obvyklou cenou se potom dle Nejvyššího soudu rozumí taková cena, která by ke dni jejího ocenění byla dosažena při prodeji stejného, případně obdobného majetku nebo při poskytování stejné nebo obdobné služby v obvyklém obchodním styku v tuzemsku. Přitom se zvažují všechny okolnosti, které mají na cenu vliv. Do její výše se avšak nepromítají vlivy mimořádných okolností trhu, osobních poměrů prodávajícího nebo kupujícího ani vliv zvláštní obliby.[4]

Při stanovení ceny obvyklé by tedy přicházelo v úvahu nahradit hodnotu poškozené věci ve výši, jaké hodnota věci dosahovala, a to i s ohledem na její opotřebení a stáří. Ačkoliv se v tomto případě jedná o otázku skutkovou, kterou by pojišťovny prostřednictvím svých likvidátorů mohly posoudit vcelku objektivně, stále se v odůvodněních pojišťoven objevují pouze odkazy na stáří poškozené věci bez ohledu na jeho vliv na samotnou hodnotu věci a bez posouzení ostatních aspektů, které hodnotu věci ovlivňují. Ani řádné zdůvodnění obvyklé ceny však není dostatečným ospravedlněním krácení pojistného plnění.

Jak již bylo zmíněno, zákon předpokládá rovněž zohlednění toho, co poškozený musí k obnovení nebo nahrazení funkce věci účelně vynaložit. Je tedy zřejmé, že poskytnutá náhrada škody musí umožnit alespoň přiměřeně nahradit náklady obnovy nebo opravy věci, aby plnila účel a funkci v míře, v jaké tak mohla činit před vznikem škodní události. Tento názor potvrzuje rovněž odborná literatura. „Je-li poškozena starší použitá věc, která není předmětem bazarového obchodu, nestačí, že poškozenému bude v penězích nahrazena její hodnota s ohledem na opotřebení. Pak totiž nemůžeme uvažovat o tom, že náhrada škody splnila svůj účel, neboť poškozený si za poskytnuté peníze těžko pořídí novou věc – může sice ze svého ostatního majetku prostředky doplnit a novou věc koupit, tím však bude zasaženo do struktury majetku tak, jak by nebylo, nebýt vzniku škody (navíc v případě, že poškozený

volné finanční prostředky nemá, nemůže obnovit předešlý stav vůbec).“[5]

Obohacení poškozeného

Při náhradě nákladů opravy poškozené věci však obohacení poškozeného nelze bez dalšího naprosto vyloučit. Fakticky je možné, že nahrazením znehodnocené části poškozené věci částí novou, dojde ke zvýšení hodnoty věci jako celku. V takovém případě by se skutečně dalo uvažovat o bezdůvodném obohacení poškozeného. Jako příklad můžeme uvést situaci, kdy přemotivovaný aktivista prořízne již poměrně sježděné pneumatiky vozu poškozeného, přičemž nové pneumatiky jsou zakoupeny z pojistného plnění a budou poškozenému sloužit mnohem déle než ty, jež byly poškozeny. Podobným pohledem na otázku obohacení poškozeného dříve nahlížely i soudy[6], ovšem tyto závěry jsou již překonané.

Výrazným posunem ve vnímání obohacení poškozeného byl nálezn Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2221/07, ve kterém soud konstatoval, že: „Je třeba přihlídnout i k tomu, že v případě havarovaného vozidla, byť opraveného novými díly, je jeho skutečná hodnota vždy nižší než původní hodnota použitého vozidla. V neposlední řadě je třeba vzít v úvahu i to, že poškozenému ono diskutabilní tzv. zhodnocení vozidla v podstatě bylo protiprávním jednáním vnuceno.“ Dále také soud konstatoval, že není možné mechanicky a paušálně užívat odpočet korekce nákladů dle stáří a počtu najetých kilometrů bez dalšího zkoumání.

Je tedy zřejmé, že i pokud by byl skutečně poškozený bezdůvodně na pojistném plnění obohacen, bude to sama pojišťovna, která tuto skutečnost bude muset prokázat a v rozhodnutí řádně odůvodnit. V případě, že budou ohledně existence míry obohacení pochybnosti, bude namísto provedení znaleckého posudku, nebo alespoň jiného zkoumání osobou disponující dostatečnou odborností.[7]

Pokud hovoříme o obohacení poškozeného, je též třeba toto případné obohacení posuzovat podle toho, zda došlo ke skutečnému zvýšení obvyklé ceny poškozené věci, a nikoliv pouze k jejímu technickému zhodnocení či zvýšení technické hodnoty. Nejvyšší soud na základě tohoto narativu dále dovozuje, že v případě, kdy pojistitel přistoupí na likvidaci pojistné události opravou, není možné výši peněžní náhrady určit jako rozdíl obvyklé ceny před a po poškození, nýbrž je třeba při určení náhrady vycházet z výše nákladů na opravu a posuzovat již pouze účelnost a nezbytnost těchto nákladů. Jestliže je vzájemný poměr výše náhrady škody určený podle ceny obvyklé a nákladů na opravu nejistý, a dále je rozhodnutí poškozeného zvolit opravu věci podpořeno postojem pojišťovny likvidující pojistnou událost, nelze dojít k závěru, že se jednalo o tzv. totální škodu a oprava nebyla rentabilní.[8]

Na základě výše uvedeného lze dovodit, že obecně by měly být náklady na uvedení věci do stavu před poškozením nahrazeny v celé výši pojistným plněním. Případy, kdy dojde ke skutečnému bezdůvodnému obohacení budou spíše vzácné a oprávněnost krácení pojistného bude v takovýchto případech vyžadovat řádné odůvodnění ze strany pojišťoven. K závěru, že má poškozený nárok na všechny druhy nákladů, kterým byl vystaven v příčinné souvislosti s protiprávním jednáním škůdce a škodou na věci vzniklou, ostatně dospěl i Ústavní soud.[9]

Zvláštní pozornost pak zaslouží případy, kdy je poškozenou věcí vozidlo. Zvláštní povaha vozidel na trhu totiž způsobuje, že i poškození způsobené drobnou dopravní nehodou, které bylo zcela opravitelné a na vozidle nezanechalo žádné dlouhodobé vady, může negativně ovlivnit jeho cenu.[10] Jelikož se pak škoda odvíjí od jeho obvyklé ceny, měla by škoda reflektovat i tento aspekt a při výpočtu výše náhrady škody jej zohlednit. O tom, že bude rozsah skutečné škody odvíjející se od znehodnocení vozidla na trhu těžké prokázat, pak jistě není pochyb.

Naše doporučení

Zavedená praxe pojišťoven, dle které stále dochází k snižování pojistného plnění na základě odečtení tzv. amortizace, je nešťastným důkazem o tom, že informovanost poškozených v této věci stále není nikterak významná, a to i přes dnes již vcelku ustálenou rozhodovací praxi soudů, která neodůvodněné krácení pojistného plnění nepřipouští. Poškozeným tak můžeme pouze doporučit, aby se v případě setkání s krácením pojistného plnění z důvodu „amortizace“ proti rozhodnutím pojišťoven odvolávali. V případě, kdy by pojišťovna odvolání nepřijmula a trvala na snížení náhrady, nelze než doporučit vyhledat odbornou pomoc advokáta a po odborném posouzení uplatňovat své nároky soudní cestou.

Mgr. Jakub Hanák,
advokát

Mgr. Adam Ledina,
advokátní koncipient

LAWYA

[LAWYA, advokátní kancelář s.r.o.](#)

Sídlo:

Tučapy 240

683 01, Tučapy

Kontaktní adresa:

Březinova 746/29

616 00, Brno

tel.: +420 543 216 310

e-mail: info@lawya.cz

odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění pozdějších předpisů.

[2] Zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (v textu)

[3] § 2951 odst. 1 tamtéž

[4] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2012, sp. zn. 23 Cdo 500/2012

[5] BEZOUŠKA, Petr. § 2969 [Náhrada při poškození věci]. In: HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1749, marg. č. 17.

[6] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 1983, sp. zn. Cpj 10/83

[7] Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2009, sp. zn. 25 Cdo 2659/2007

[8] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 3. 2016, sp. zn. 25 Cdo 5173/2015

[9] Nález Ústavního soudu ze dne 5. 12. 2012, sp. zn. IV.ÚS 444/11

[10] FRIML, Karel. K některým otázkám rozsahu a způsobu náhrady škody na věcech se zaměřením na motorová vozidla. Bulletin advokacie, 2006, č. 2, s. 25-29

Aktualizováno: 8.11.2023

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)

- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)